

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De Vita, Et Gestis S. Francisci Xaverii È Societate Iesv Indiarvm Apostoli Libri Qvatvor

Bartoli, Daniello

Lvgdvni, 1666

50. Amissa[m] Scapha[m] cu[m] suis, naui restituit.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10854

se mari commiserunt. Exin verso cum Luna cœli tractu, tempus crudescere, ac frangi fluentis torrentibus austris, & fluctibus, qui licet obliquata prora, & velo ad pedem medium reflexo, dies aliquot innoxie excepti, sed nauim denique, ventis immensum auctis, & mare in cœlum tollentibus, in omnem fortunam Cœcia tradere adacti, feruntur per inuisi eatenus, & ignoti maris dubiam vastitatem, ac ne ipsis quidem nauarchis India perspectam, tempestate ac ventis increbrescentibus prout magis in altum prouoluntur. Sole ac stellis totos quinque dies latentibus incertus quo tenderet agitur gubernator, fingitque sibi Mindanaum se rectâ & proximè petere (quæ nunc vna Philippinarum est) miliaribus octingentis supra mille distantem, sic dum obscuro, & ancipiti cursu pergunt, sub serum diei, venti adeo increuit furor, vt iam ingruentium desuper fluctuum, frangenda declinandæque violentiæ par nauis non esset, & catatromate, aliisque tunc inutilibus nudaretur, vt ventis commodius vela, & nauis clauis præsidibus parerent: scapha inde ad poppim rudente duplici ac nouo fortiter alligatur; quibus festinandis cum dies abisset, non potuere in nauim atollit Lusitani quinque, & decem quâ mancipia qua nauæ, quos scapha vixerat, aucta vero per noctem tempestate densisque tenebris multo minus licuit eis prospicere. Vnum afflictissimis hoc rerum tam tristi articulo solatium, præsentia sancti, & optimi Patris, qui & nihilo quam quouis aliorum minus, strenuam præstabat operam, & conciliatos cum Deo singulos in spem erigebat, vitæ huius (si Deo placitum) sin minus, felicioris & immortalis, sed eis haud paulo validius opitulabatur profusione lacrimarum, & precum in quibus horas quatuor, & quinque, in aliquo nauis angulo durabat, pro caris sociis Deo supplex vt eis reponeret quæ tanta fidei gloria, & vitæ suæ discrimine pro ipso Funaj fortiter egissent.

50

Amisâ Scaphâ cū suis, nauis restituit.

50 Nox erat media, cum ex improviso, auditus longè saluti depositæ opem flagitantium clamor ingens, nauim exterruit; is erat illorum quindecim quos ruptis procella rudentibus, in auulsa scapha retro deslitmerat nauis, creditaque est pereuntium illa vox, qui aquis forberentur; sed explorato, mare inter, & cœlum, quoad per tenebras licebat spatium, subnotatum est vbi remansissent: volebat Præfectus, pietate minori, quàm temeritate, tantillum id maris relegi, vt succurreretur perituris; obstabant cum naucleris, sed frustra cæteri; nec rationibus, nec manifesti periculi, coram Deo contestatione illum à proposito mouebant, quòd nepotem ex fratre in scapha haberet; verum
deice

deiecto ad medias velo (quantum ad nauim regendam sat erat)
 ventique vim nisi recta minimè colligente dum ad eum regressum
 flexuri , latus vertunt , vndis duabus concluduntur , & priusquam
 à prora ingruentem superassent , altera se ad puppim frangens ma-
 ri nauim impleuit , obruitque vnâ , & artem nauarum , &
 spem nauis lanandæ ; fluctuantis interea , & omnem in partem
 vacillantis . Audito fremitu rupri ad puppim fluctus , & lugu-
 bri omnium ciulatione , prodit ex cubiculo Præfecti Xauerius
 vbi Deum orabat , videt nauim in omne exitium desertam ,
 nautas iuxta , & vectores , per tabulata hinc inde proiectos ,
 & obuiis quemque retinaculis affixos , ne iactatione excuterentur
 in mare præcipites ; multos etiam recussis in caput , quibus
 hærebant lignis miserè faucios ; ad hæc fletus , & vota depre-
 cantium mortem , & poscentium veniam admissorum , qualia
 ferme sunt , quibus mors toto cum suo horrore superuenit .
 Tam funesta scena percussus vir sanctus , cælum spectans , im-
 petuque ardoris vehementissimi , magna voce , *O Iesu* , inquit ,
amor anime mea (quæ teneritas Christi compellendi erat illi
 perfamiliaris) *per quinque vulnera , in crucis patibulo pro nobis*
accepta , obsecro fer opem , nec plura ; mox nauis quæ paucos
 vix palmos extabat , euidenti miraculo , seipsa emerit ; ere-
 ctæque , nautis regendi copiam , & velificandi fecit , & resti-
 tuta demum cursui est , ventoque ad puppim afflanti . Sed hic
 proprio luctu in sociorum iacturam conuerso , vix erat quin
 amici , aut affinis , aut consanguinei , in scapha relictæ , lamen-
 taretur casum : dolebat vtrisque Xauerius , & flentibus , & quos
 ipsi deslebant , duobus maximè Saracenis , de salute animi pe-
 riclitantibus , iclusque grauius illo intimo dolore , collegit se-
 sel , vt in similibus celeri manu egentibus consuevit ; breui , sed
 inflammata prece , diuinam opem miseris implorauit ; nondum
 absoluerat , cum auditum se animaduertit , vultuque alacri ad-
 stantes erigens , dolere sociis , aut metuere vetuit : Deo con-
 siderent , saluos esse , & ante triduum filiam ad matrem , hoc
 est scapham ad nauim redituram . Sed diffidens prædictioni mœ-
 ror , nullam admittebat consolationem ; tam procelloso mari ,
 vel hausti credebantur ; vel si adhuc spirarent , nunquam assecu-
 turi nauim quam tantus venti raptabat impetus . Vt tamen il-
 luxit ex mali corbita , mare specularunt ; sed mare , præterea
 nihil : inde horis duabus redit Xauerius , eadem qua prius ex-
 plicata fronte , & gubernatore comiter salutato , nauclero , &
 septem aliis qui simul aderant Lusitanis , quærit ecquid de sca-
 pha cognitum ; respondent nihil , cupientique iterum de specu-
 la

la explorari, quidam velut in profligata re amariuscule, omnino, Pater, reuertetur hæc scapha postquam alia perierit, ludendo inuens scapham in casum expectari, quod Xaverius leniter arguit, aiens animas illas tam parui non esse apud Deum; Dei ad eas seruandas potentiam; non esse de illa ipsius diffidentia pendendam; se illas tutete, parentis optimæ cœli Reginae credidisse, tria pro illarum incolumitate ad sanctam Mariam de Monte sacra nuncupasse Malacæ celebranda; sub quæ denuo nauclerum rogauit, nauam iuberet de corbita prospectare; morem gessit roganti, sed horæ dimidium speculator diligenter explorans, ne umbram quidem rei optatæ deprehendit. Xaverius biduum, & tres noctes, ieiunus, & inlomis, stomacho insuper agitatione insolita nauseante, & exhausto ob continuam vertiginem capite, agrè pedibus consistebat, rogatus à Fernando Mendezio mercatore interquiesceret tantisper, eius ad hoc sibi delatum cubiculum minimè recusauit, stare quin etiam pro foribus petiit eius seruum Sincensem, ne quis interpellaret quiescentem. Fuit autem quies non somni, sed precatationis; quam ab hora post mediam noctem septima, produxit ad occasum solis, semper genibus nixus flens, & singultans, vt eum seruus à se obseruatum postea narravit. Inde primis tenebris egressus, nauclerum percontatur de scapha quid noni? nec posse iam longius abesse. At is rogat, illam de cætero curam omitteret superuacaneam; scapham inermem, & pressam onere, absque miraculo vix euasuram naufragium quod mari aded infenso, agrè ipsi naui tota vitarent, si tamen adhuc supererat, frustra illam oculis requiri, cum esse propior non posset miliaribus centum quinquaginta. Nec ideo abstinit vt sanctus ab eo flagitare, aliquis è nautis speculam etiam tum conscenderet; conscendit ipsemet nauclerus haud tam vt petenti gratificaretur, quam vt præidentem, quod ipse rebatur, expectationem ei eximeret, sed toto late circum diu mari diligenterque perlustrato præter vndas, & spumas nihil reuulit. Temere igitur deinceps in re planè amissa, videbatur vltior diligentia repolci, sed qui ex arcanis cum Deo consiliis, & esse superstitis, quos præstolabatur, & prope abesse nouerat, verborum blanditiis, & reuerentia qua obseruabatur à nauclero, extorquet, vt vela demitteret dum applicuissent; quod futurum erat citius quàm putaret. Hærent igitur eodem loco ad tres horas in ea expectatione, quam nemo non credebat friuolam; sed ea naui vacillatione diuturna, nauseantes vectores, ad vela conclamant; obstat sanctus; naucleri iussa exequentur nautæ; an-

tenuis

tennis manus vir sanctus iniicit, & deiecto in eas capite, multis cum lachrimis suspirans, & singultans, post paulum attollit in cœlum oculos, nexasque mutuo in pugnum manus, & acerbè plorans; Iesu Christe mi! ait, Deus vere, ac Domine, per sacræ tuæ mortis, & cruciatuum dolores, vitam serua tuorum, qui per hæc sæua pericula huc feruntur, rursumque capite in antennas proiecto, similis dormienti tantillum siluit, quantillum sufficiat symbolo fidei, bis, terue percurrendo, cum ecce improvise puer, ad malum rudentibus insidens, miraculum! semel & iterum exclamans, scapha inquit, nostra ecce reuertitur, & adest. Hic omnes qua puer innuebat conuersi, vt rem suis oculis probarunt, inexplicabile quàm lati & ipsi exclamarint, gestierint, fleuerint, vt gaudio impares, insani viderentur, Præfectus potissimum Odoardus Gama, recepto nepote, ab cuius lugenda iactura diu noctu nunquam abstiterat, vniuersi ad sanctum currere, prouolui ad genua, fateri se reos, eius meritis ingratos, tantæ sanctitatis consuetudine indignos, ad pedum oscula proturbare se inuicem certatim, mira gaudiorum varietate, & confusione, ad quæ ille cum magno rubore, & feuerè obiurgans quod vni Deo tribuenda, sibi assignarent, iussit illi gratias agerent, & agrè se ab iis eripiens, in Præfecti conclauē refugit, eoque se clausit. Tenebat interim accedens scapha intentos omnium oculos, atque in tanto subuersi æstu oceani, nullâ huc illuc agitatione, recto ad nauim ferebatur, vt obscurum non esset quo gubernator regeretur, quod certius patuit, cum ad nauim appulsa tandiu constitit, dum cunctis in illam ex ea placidè subiectis, ad puppim à nautis commodè nec festinato vinciretur: cœterum complexus, lachrimæ, oscula, & impotentis læritiæ pia deliria, quæ solent tam desiderati, desperatique euentus parere, nouus quidam stupor, ex parte retudit; narrabant siquidem scaphæ periculo defuncti, se inter medias procellas, densis quoque noctium tenebris, ne errores quidem, nedum naufragia timuisse, præsentem nimirum, animosque addente Patre M. Francisco Xauerio, quin & scapham regente, sustentanteque peculiari quadam, & incomperta naucleris industria. Cumque iurarent qui erant in naui, ab ea Xauerium nunquam abfuisse, referrentque ab illo interea temporis, & gesta, & dicta; non poterant alij quibus semper ob oculos fuerat, iis fidem habere, nisi si, sanctus utrobique, eodem tempore & vtrisque præsens, magno Dei prodigio fuisset. Quod quidem miraculum Sacræ Romanæ Rotæ Auditores, quinquaginta confirmant iuratis testibus, aiuntque

toto

toto oriente celebratissimum. Certè duo quos dixi Saraceni ; eius euidentiâ conuicti ; impetrato Baptismo Christum professi sunt. Primus lætitiæ deferbuerat calor , & de Præfecti cubiculo exit Apostolus , nauclerum ad se seorsum accersit (erat is Franciscus Aghiarus viro sancto in paucis amicus) plurimumque hortatur ad tanti beneficij gratias , cum iis qui fuerant in scapha Deo referendas , quod ij deinde pro viri sui abunde præstitere. Monet præterea ad iter vela expediat , ventum enim quamprimum à puppi afflaturum , & quanquam cœli , marisque peritia vetaretur , hanc sibi tam subitam polliceri opportunitatem , sed certâ fiducia obsecutus iubenti , decumanum velum ægre aptauerat , cum aquilo ad velum vndas composuit , & sælici cursu dierum tredecim , Sancianum Sinarum portum , Lusitanorum tunc emporium subiere.

51
Prædictiones
Xaverij duæ.

51 Sed aliud item magnificentius beatus Apostolus huic suo eidem Franciscus Aghiaro , & vaticinatus est , & cœlitus contulit. Postridiè siquidem cum eo colloquens de ancipiti , & timenda nauigantium alea , diuino spiritu affirmavit illi vic sanctus , eum hæudquaquam in mari , sed in terra mortem obiturum : ad hæc quantiscumque tempestatibus agi contingeret , nullum vnquam sub gubernaculis ipsius periturum nauigium , sed fore omnia ductu eius secura , & salua. Quod ipse tam liquida persuasione sibi dictum accepit , ac tam crebra perspexit experientia , vt rei insciis temeritate audaciæ , non artis peritia crederetur , nullo cœli , anniuè discrimine , aut diffidentia quassarum , ac veterum nauium maria tentare : suscepit autem nauigationes admodum longinquas , & passus horribiles procellas , nunquam non saluus , & victor euasit. Sed Tanasserimo in Pegum nauigans huius suæ de Apostoli meritis , & promissis , securæ fiducia ostentum eximium edidit : ibat lembo exiguo , vetusto , hianti , & ibant vna fœderatæ naues , quæ ventorum , marisque rabie disiectæ , impactæque in scopulos , irreparabili naufragio haustæ sunt ; Aghiari lembus , quassus , & fragilis , venti eius tertiis , vndisque plane impar & sub cuiusuis alterius periturus clauo , susdeque , velut angelo rectore sulcabat , calcabatque fluctus , Aghiaro interea in puppi cantante , nec secus vt in valdè tranquilla blandientis oceani malacia hilari , & securo. Qui ab vno è vectoribus rogatus , vnde hæc illi cantandi libido , morte oculis oberrante , respondit se nihil meture , nec si millies duplo sæuieret mare , & esset constans ex vitro lembus. Fidem sibi à P. M. Franciscus factam nunquam se in aquis moriturum , nec quas duceret naues , infelicem cursum habituras. Quæ promissio audita,